

Plan för hälsoskyddstillsyn 2015-2019
Uppdatering 2019
(bilaga 2)

Innehållsförteckning

1. ALLMÄNT	1
2. TYNGDPUNKTSOMRÅDEN	1
3. INSPEKTIONER	2
3.1 Inspektionernas innehåll.....	2
3.2 Objektens inspektionsfrekvens, riskklassificering samt tidsåtgång för inspektioner	4
4. PROVTAGNING OCH ANALYS	4
4.1 Hushållsvatten och badvatten	4
4.2 Övriga prov för hälsoskyddstillsynen	5
5. ICKE PLANENLIG TILLSYN	5
6. RESURSBEHOV	6

Bilageförteckning

Bilaga 2.1

Bilaga 2.2

Planerade inspektioner inom hälsoskyddstillsynen 2018- 2019
Provtagningsplan för hälsoskyddstillsynen, vattenprovtagning
2019

1. ALLMÄNT

Kommunen ska enligt 6 § i hälsoskyddslagen främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för områdets invånare. Kommunen ska även informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning. Enligt hälsoskyddslagens ändring (942/2016) § 6 skall tillsynen vara av hög kvalitet, riskbaserad och förebygga sanitära olägenheter.

Eftersom hälsoskyddslagen saknar detaljerade bestämmelser om genomförandet av tillsynen styrs hälsoskyddstillsynen i kommunerna av det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet samt det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddstillsynen. Lokala särdrag påverkar tillsynen på kommunnivå via riskbedömningen.

Kommunen ska upprätta en egen plan för den regelbundna tillsynen över hälsoskyddet. I den kommunala tillsynsplanen tas hänsyn till det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet för åren 2015 – 2019, uppdatering 2018-2019.

Den kommunala myndighetens skyldigheter gällande hälsoskydd:

1. behandling av anmälan om lokaler och verksamheter enligt hälsoskyddslagen § 13
2. godkännande av anläggningar som levererar hushållsvatten enligt § 18
3. godkännande av den riskbedömning som anläggningar som levererar hushållsvatten ska uppgöra enligt § 20
4. uppgörande av en plan för exceptionella situationer
5. övervakning av hushållsvattnets kvalitet
6. övervakning av simbassängsvatten- och badvattenkvalitet
7. regelbunden övervakning av anmälningspliktiga lokaler och verksamheter
8. utredande av olägenheter förknippade med inomhusluft och boendemiljö
9. informera, handleda och ge råd åt kommuninvånare gällande hälsoskydd
10. oplanerad tillsyn såsom inspektioner och mätningar i bostäder, epidemiutredningar, beredning av utlåtanden och fartygsinspektioner.

2. TYNGDPUNKTSOMRÅDEN

Med hjälp av tyngdpunktsområden för hälsoskyddstillsynen riktas resurserna planerligt och riskbaserat. Utmaningar för tillsynen orsakade av ändringar i lagstiftningen beaktas också genom att dessa prioriteras som tyngdpunktsområden.

Hälsoinspektionen i Jakobstad väljer tyngdpunktsområden enligt det riksomfattande tillsynsprogrammet för åren 2015 – 2019, uppdatering 2018 - 2019. Tyngdpunktsområden beskrivs i tabell 1 men ingen precisering av tidtabellen har gjorts.

Objekt	Tyngdpunkter för hälsoskyddet 2018 - 2019
Hushållsvatten	<ul style="list-style-type: none"> • Uppdatera tillsynsundersöknings-programmet och anpassa tillsynen och provmängderna så att de uppfyller kraven i förordningen

	<ul style="list-style-type: none"> • Uppgöra tillsynsenhetens egen plan för exceptionella situationer inom vattenförsörjningen • Bedöma och hantera risker som inverkar på hushållsvattnets kvalitet i samarbete med den anläggning som levererar hushållsvatten
Skönhetssalong eller annan behandling av huden	Övervakning av ingrepp som penetrerar huden (t.ex. tatuering, koppning, piercing)
Övervakning av sanitära förhållanden	<ul style="list-style-type: none"> • Högklassiga inomhusluftundersökningar: <ul style="list-style-type: none"> - Anlitandet av utomstående sakkunniga främjas vid inomhusluftutredningar (skolor, daghem och privata bostäder) - Gemensamma inspektioner av skolor tillsammans med andra instanser
Intressentgrupper	Beakta hälsoskyddet inom planeringen och beslutsfattandet (planläggning, miljötillstånd osv.)

Tabell 1. Tyngdpunkter för hälsoskyddet 2018 - 2019

Chefen för miljöhälsovården säkerställer att tyngdpunktsområdena beaktas i det praktiska genomförandet av tillsynen. Tyngdpunktsområdena sätts in i hälsoinspektionens egna arbetsplaner där målsättningarna tydliggörs och konkreta handlingsplaner beskrivs.

3. INSPEKTIONER

Syftet med tillsyn av objekt enligt hälsoskyddslagen är att utreda om verksamheten kan orsaka hälsofaror eller -skador, samt att utfärda nödvändiga föreskrifter och anvisningar för förebyggande av skador och korrigerande av olägenheter. Normalt innefattar inspektioner sensorisk kontroll och bedömning, samt eventuellt mätningar och provtagningar för vidare undersökningar. Enligt hälsoskyddslagens ändring § 2 skall tyngdpunkten i tillsynen flyttas från en detaljerad och reglerad tillsyn till en riskbaserad myndighetstillsyn och kontroll av verksamhetsidkarnas egenkontroll. Verksamhetsutövarens egenkontroll har tagits in som en ny princip i hälsoskyddslagen. Verksamhetsutövaren ska identifiera risker i verksamheten som orsakar sanitär olägenhet och följa upp faktorer som påverkar dem. Det blir även mera fokus på rådgivning och information.

3.1 Inspektionernas innehåll

De planerade inspektionernas samt ibruktagningsinspektionernas innehåll definieras på Valvira's webbplats under fliken hälsoskydd. Innehållet beskrivs under rubriken "Terveydensuojelun valvontaohjeisto". Gällande fartygsinspektioner beskrivs innehållet under rubriken "WHO:s hälsoreglemente". Valvira har år 2018 uppdaterat tillämpningsanvisningen av

WHO:s anvisning ” Alusten tarkastusta ja saniteettitodistusten myöntämistä koskeva WHO:n käsikirja, Suomen kansallinen soveltamisohje” (ohje 24/2018). Innehållet i inspektioner av skolor beskrivs i THL:s anvisning ”Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos”. Ytterligare finns numera tillämpningsanvisningar för hushållsvattenförordningen (1352/2015), bassängvattenförordningen (315/2002) och förordning om boendehälsa (545/2015).

Inspektioner görs i huvudsak med förhandsanmälan.

Planerad inspektion

Med en planerad inspektion avses en inspektion som ingår i tillsynsplanen. Även den första inspektionen vid nya tillsynsobjekt räknas som en planerad inspektion. I bilaga 2.1 finns en sammanställning av de planerade inspektionerna.

Uppföljningsinspektion

En uppföljningsinspektion avser en inspektion som görs för att kontrollera, att de vid en tidigare inspektion observerade bristerna, har åtgärdats.

Projektinspektion

En projektinspektion avser en inspektion som ingår i ett tillsynsprojekt, som syftar till att utreda eller främja ett visst tillsynsområde. Projekt kan utgöras av riksomfattande tillsynsprojekt eller egna lokala projekt och ingår oftast i tillsynsplanen.

Ibruktagningsinspektion

En ibruktagningsinspektion utförs i samband med behandling om ansökan om godkännande enligt § 18 i hälsoskyddslagen. Vid ibruktagningsinspektionen granskas att verksamheten följer hälsoskyddslagens krav och vid behov ges information och anvisningar.

Förhandsinspektion

En förhandsinspektion kan utföras på begäran av en verksamhetsidkare. Avsikten med förhandsinspektionen är oftast att konsultera myndigheten i ärenden som berör utformningen av lokalen och utrustningen i den och är i första hand ett rådgivningstillfälle.

Fartygsinspektion

Hamnen i Jakobstad är en av de finländska hamnar där Valvira beslutat att granskningar enligt WHO:s hälsoregler ska utföras. Vid fartygsinspektioner beviljas intyg om befriande av sanitetsåtgärder som avses i Världshälsoorganisationens internationella (WHO) hälsoregler från år 2005. Inspektionerna omfattar lastfartyg i internationell trafik som anlöper Jakobstads hamn och är i behov av ett förnyat intyg. Vid inspektionen kontrolleras bl.a. förekomst av skadedjur, som kan sprida smittor.

Inspektion av hälsomässiga förhållanden i bostäder/andra vistelseutrymmen

Till denna grupp hör inspektion av offentliga utrymmen (t.ex. skolor och daghem) eller inspektioner av privata bostäder. Inspektionerna utförs till följd av

kontakt från användare eller andra som berörs, t.ex. förfrågningar om buller, inomhusluft, vedeldning eller skadedjur.

3.2 Objektens inspektionsfrekvens, riskklassificering samt tidsåtgång för inspektioner

Tillsynsplanen för hälsoskyddet uppgörs utifrån behovet av tillsyn vid tillsynsobjekten. De tillgängliga resurserna utgör inte utgångspunkt vid uppgörande av tillsynsplanen. Tillgängliga resurser beaktas däremot i hälsoinspektionens egen arbetsplan, där konkreta mål och handlingsplaner för tillsynen årligen fastställs.

Tillsynsobjekten registreras i dataprogrammet VATI och i YHTI, det centraliserade datasystemet för tillsynen. I dataprogrammet registreras också prestationer såsom inspektioner och provtagningar samt den arbetstid som åtgått. Objektspecifik riskbedömning har gjorts för vissa objekttyper inför år 2019. Utgångsläget för inspektionsfrekvenser finns definierade i det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet åren 2015-2019, uppdatering 2018-2019. Kontrollfrekvensen är aldrig lägre än 0,2. Inspektionsfrekvenser framkommer i bilaga 2.1. Vid objekttyper som inte nämns i bilagan utförs inspektioner och andra tillsynsåtgärder enbart på basen av anmälan enligt § 6 i hälsoskyddslagen eller vid klagomål.

4. PROVTAGNING OCH ANALYS

Vid alla undersökningar av prov i laboratorier används ett ackrediterat laboratorium som är godkänt av Evira. För undersökning av vattenprov anlitas SeiLab i Seinäjoki, ett laboratorium som godkänts av Evira. För ev. undersökning av inomhusluftspov används ett laboratorium som har ifrågavarande analys ackrediterad och som finns upptaget på Eviras lista över godkända laboratorier.

Provtagning av t.ex. hushålls- och badvatten kan också utföras av någon annan än kommunens hälsoskyddsmyndighet. Kommunens hälsoskyddsmyndighet ska dock verifiera kompetensen hos den som tar prov på hushålls- och badvatten. Provtagaren ska bl.a. vara förtrogen med de allmänna principerna för tagande av vattenprov. Hälsoinspektionen har sedan 1.9.2015 en egen provtagare (50 %), främst för vattenprovtagning.

4.1 Hushållsvatten och badvatten

De prov som gäller hushålls-, bad- och bassängvatten definieras tämligen exakt i hälsoskyddslagen och med stöd av lagen utfärdade förordningar. I tabell 2.3 finns en provtagningsplan för dessa vattenprov. Förnyade prover tas vid behov och ifall kvalitetskrav och –rekommendationer överskrids vidtas åtgärder enligt hälsoinspektionens rutinbeskrivningar.

För hushållsvatten definieras kvalitetskrav och –rekommendationer samt provtagningar i följande regelverk:

- SHM:s förordning (1352/2015) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten
- SHM:s förordning (401/2001) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter

För bassängvatten definieras kvalitetskrav och –rekommendationer samt provtagningar i följande regelverk:

- SHM:s förordning (315/2002) om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av bassängvatten i simhallar och badanläggningar

För badstrandsvatten definieras kvalitetskrav och –rekommendationer samt provtagningar i följande regelverk:

- SHM:s förordning 177/2008 om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid allmänna badstränder (EU-stränder).
- SHM:s förordning 354/2008 om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder. (OBS! förordningen gäller även vinterbadplatser enligt Valviras anvisning nr 6599/11.02.02.02/2009)

4.2 Övriga prov för hälsoskyddstillsynen

Prover kan också tas vid misstanke om sanitär olägenhet. Enligt lagändringen av hälsoskyddslagen skall verksamhetsidkarna själva ta prover för säkerställande av tillräcklig hygien.

Olika provtagningar och mätningar av inomhusluft i privata bostäder och offentliga vistelseutrymmen (ex, skolor, daghem, åldringshem) hör till hälsoskyddstillsynens verksamhet, men dessa kan inte planeras ett år i förväg och finns därför inte med i någon provtagningsplan. För att undersöka och utreda inomhusluftsproblem i en bostad och annat vistesutrymme, utförs provtagningar, på uppmaning av hälsoinspektionen, i huvudsak av utomstående sakkunniga. Den sakkunniga ska ha den kompetens som behövs för att utreda de kemiska, fysikaliska och biologiska faktorer som orsakar sanitär olägenhet enligt Social- och hälsovårdsministeriets förordning om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen samt om kompetenskrav för utomstående sakkunniga (545/2015).

5. ICKE PLANENLIG TILLSYN

Utöver den regelbundna och planenliga tillsynen som ingår i den kommunala tillsynsplanen ska man även beakta annan i hälsoskyddslagen avsedd tillsyn som åligger kommunen och reservera både arbetstid och personresurser för den. Sådan icke planenlig tillsyn är exempelvis:

- behandling av anmälningar och ansökningar
- uppgörande av en plan för exceptionella situationer

- epidemiutredningar
- ärenden som gäller sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen (inspektioner och mätningar)
- kundkontakter samt utredningar och tillsynsåtgärder i anslutning till dem
- utlåtanden till andra myndigheter
- verksamhet som sakkunnig, rådgivare och styrande i hälsoskyddsfrågor (t.ex. utbildningar, konsultationer)
- upprätthållande av datasystem och objektregister
- införande av uppgifter i det centraliserade datainsamlingsystemet YHTI
- utveckling av verksamheten: (synlighet, riskbedömning, genomslagskraft)
- utveckling av kvaliteten på tillsynen

Tillsyn p.g.a. klagomål skall prioriteras framom den planenliga tillsynen eftersom dessa fall i allmänhet bygger på misstanke om brott mot bestämmelserna i hälsoskyddslagen.

6. RESURSBEHOV

Resursbehovet för den planenliga tillsynen har uträknats enligt Valviras genomsnittliga tid för inspektioner från "Riksomfattande tillsynsprogram för hälsoskydd för åren 2015-2019" Inspektionsplanen finns i bilaga 2.1. Resursbehovet för provtagningar som nämns i provtagningsplanen i bilaga 2.2 har uppskattats till 80 dagsverken, och innefattar förutom själva provtagningen även en utvärdering av resultaten samt införandet av dem i det centrala datasystemet. I tabell 2 i den allmänna delen ingår även en uppskattning på 15 dagsverken för icke planerad provtagning, enligt åtgången tid år 2018.

Behovet av arbetstid för icke planmässig tillsyn uppskattas till 150 dagsverken utgående från tidsåtgången för år 2018 och beaktas vid uträkningen av resursbehovet. Sammanställning av resursbehovet ses i tabell 2 i planens allmänna del.

Bilaga 2.1

Planerade inspektioner inom hälsoskyddsövervakningen 2019-2021

Objekttyp enligt hälsoskyddslagen	Verksamhetstyp	Antal objekt	Inspektions-frekvens egen	Tidsåtgång / inspektion (h)	Inspektioner 2019	Inspektioner 2020	Inspektioner 2021
Distribution och användning av hushållsvatten	Eu-vattenverk (vattenleverans >1000m ³ /d eller minst 5000 användare)	4	1*	8	4	4	4
	Andra vattenverk (vattenleverans 10-1000m ³ /d eller 50-5000 användare)	8	1*	8	7	8	7
	Partiförsäljning av vatten	2	1*	8	2	2	2
	Små vattenverk (vattenleverans < 10m ³ /d eller färre än 50 användare)	54	0,2-0,5*	4	15	22	18
Möten, offentliga nöjes- och samlingslokaler	Objekt som används av barn och unga: klubblokaler, ungdomslokaler och lägercenter, eftermiddagsklubbar för barn och inomhuslekparker	43	0,2-0,3*	4	18	0	25
Undervisning, skolor och läroanstalter	Förskoleundervisning, grundskola, gymnasium, yrkesläroanstalt, övriga skolor och läroinrättningar, högskola och annan vuxenutbildning	60	0,3	8	18	14	28
Inkvartering	Hotell, resandehem, gårdsturism, internat osv.	18	0,2*	4	0	18	0
Aktörer och inrättningar som utför skönhetsvård och hudbehandling	Kosmetologiska lokaler, tatuering och piercing, annan hudbehandling eller hudvård	18	0,2-0,3*	4	0	18	0
	Solarium	2	0,2	3	0	2	0
Tjänster inom socialvården	Daghem för barn och motsvarande	42	0,3	6	9	9	24
	Barnhem/barnskyddsenheter och motsvarande	5	0,3	4	5	0	0
	Ålderdomshem och motsvarande	18	0,3	6	13	0	3
	Andra enheter inom socialvården	29	0,3	6	19	10	0

Idrott och rekreation	Allmänna badstränder (EU-badstränder), över 100 badande per dag. Små allmänna badstränder, färre än 100 badande per dag	29	0,5-1*	4	12	20	12
	Allmänna bassänger: simhall, badinrättning, friluftsbad, vattenpark eller annan allmän bassäng	5	0,5-1*	3	4	5	4
	Allmänna bastur	0	1	3	0	0	0
	Allmän idrottslokal: idrottshall, gym eller annan allmän idrottslokal	27	0,2-0,3*	4	5	2	7
		364		Summa (st)	131	134	134
				Resursbehov (dv)	98	100	100

*Objektsspecifik riskbedömning

Bilaga 2.2

Provtagningsplan för hälsoskyddstillsynen, vattenprovtagning 2019

Objekttyp	Verksamhetstyp	Antal prov, hushållsvatten
Distribution och användning av hushållsvatten	Eu-vattenverk (vattenleverans >1000m ³ /d eller minst 5000 användare) och andra vattenverk (vattenleverans 10-1000m ³ /d eller 50-5000 användare)	81*
	Små vattenverk (vattenleverans < 10m ³ /d eller färre än 50 användare)	31*
TOTALT (st)		112
TIDSÄTGÅNG (dv)		37

* *exklusive råvattenprov (köptjänst hos vissa vattenverk)*

Objekttyp	Verksamhetstyp	Antal prov, badvatten
Idrott och rekreation	Allmänna badstränder (EU-badstränder), över 100 badande per dag. Små allmänna badstränder, färre än 100 badande per dag. Annan badplats, vinterbadplats	97
	Allmänna bassänger: simhall, badinrättning, friluftsbad, vattenpark eller annan allmän bassäng.	129
TOTALT (st)		226
TIDSÄTGÅNG (dv)		43